

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_01_SOUCASNA_CESTINA		
Název materiálu:	Současná čeština		
Předmět:	Český jazyk	Ročník:	9.
Časová dotace:	45 min	Datum ověření:	19. 9. 2011
Jméno autora:	Mgr. Kristýna Rýcová		
Klíčová slova:	Čeština, spisovnost, jazyková kultura, čtení s porozuměním		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Čte s porozuměním - vyhledá v textu uvedené výroky, posoudí jejich pravdivost Cizí slova vyhledá ve Slovníku cizích slov vysleduje typické vývojové trendy českého jazyka v jejím současném vývoji		
Rozvíjené klíčové kompetence:	k učení – informace vyhledává a pracuje s nimi – třídí, hodnotí, zvládá techniky hodnocení a sebehodnocení komunikační – formuluje a vyjadřuje své myšlenky, vyjadřuje svůj názor a posuzuje jej		
Anotace, metodický list:	Příprava na vyučovací hodinu rozvíjející čtenářskou gramotnost s využitím schématu E-U-R.		
Použité zdroje:	<i>"Abychom", nebo "abysme", lavírují jazykovědci nad reformou češtiny</i> [online]. 2011 [cit. 2011-09-15]. Novinky.cz. Dostupné z WWW: < http://www.novinky.cz/domaci/240788-abychom-nebo-abysme-laviruji-jazykovedci-nad-reformou-cestiny.html >.		

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Popis hodiny	<h3>Evokace</h3> <ul style="list-style-type: none">• Volné psaní – Mluvím spisovně? Z čeho tak usuzuji? – žáci zaznamenávají samostatně po dobu 2 minut myšlenky, které potvrzují či vyvracejí zadanou větu, poté své postřehy sdílejí ve dvojicích, dobrovolníci před třídou• Tabulka tvrzení (viz příloha č. 1) - do kolonky „před“ napsat svůj odhad, názor, zda je daný výrok pravdivý (A) či nikoliv (N), prodiskutování svých odhadů se spolužákem
	<h3>Uvědomění významu</h3> <ul style="list-style-type: none">• Samostatná četba textu (viz příloha č. 2) – podtržení slov, kterým nerozumí, následné vyhledání významu ve Slovníku spisovné češtiny a Slovníku cizích slov• Práce s textem - vyplnění sloupečku Po (četbě) + vyznačení míst, kde odpověď na danou otázku najdou
	<h3>Reflexe</h3> <ul style="list-style-type: none">• Společná kontrola, zdůvodnění (do sloupce oprava/zajímavost uvedou v případě chyby správnou odpověď, popř. zaznačí doplňující, pro žáky zajímavou, informaci)• Návrat k volnému psaní – sebereflexe Jaký tvar podmiňovacího způsobu používám častěji? Co jsem se dozvěděl nového? Jak se mi orientovalo v textu? Která otázka mi činila potíže a proč?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 1

Tabulka tvrzení

Tvrzení	Před	Po	Oprava/zajímavost
Čeština jako jazyk se neustále vyvíjí.			
Věta: „Kdybysme nezaspali, historický vlak bysme zhlédli“ je gramaticky napsaná správně.			
Tvar „abyste“ je spisovný.			
Slovo „škola“ je původně české, naopak slovo „pošta“ pochází z latiny.			
Cyrilometodějská mise přinesla křesťanství.			
Sousloví „jazykový úzus“ označuje běžné používání jazyka.			
V dnešní době lidé dbají na spisovnost českého jazyka.			
Slovo „reforma“ pojmenovává „změnu“.			

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příloha č. 2

Text

"Abychom", nebo "abysme", lavírují jazykovědci nad reformou češtiny

Čeština se potýká se záplavou anglických výrazů, mimoto se ale musí vypořádat i s neustálou vnitřní dynamikou jazyka. Stává se tvar "abychom" zastaralým a měl by se nahradit dosud nespisovným výrazem "abysme", či dokonce spojením "aby jsme"?

"Nová pravidla se vždycky stanovují na základě toho, že se snažíme studovat, jak kultivovaní mluvčí jazyk používají, a pak přizpůsobujeme pravidla takzvanému jazykovému úzu neboli běžnému používání," vysvětlil Oliva.

"Aktuálním tématem, o kterém se mluví často, je tvar 'abysme' místo 'abychom'. Zdá se, že toto je jeden z horkých kandidátů na to, aby nějaká další drobná reforma nebo drobná úprava standardní češtiny připustila tvar 'abysme', neboť zdá se, že i mluvčí velmi kultivovaní, nikoliv v nějakých soukromých projevech, nýbrž ve velmi kultivovaných projevech tento tvar používají," popsal Oliva dilema jazykovědců.

Doplnil k tomu, že nemá cenu trvat na tvaru, který "je zastaralý".

Vědec nechtěl předvídat, kdy by na drobnou reformu mělo dojít, jelikož pro zavedení "abysme" ještě nemá čeština náležitou podporu. Navíc je pak třeba ještě domyslet, zda se bude tvar psát dohromady, nebo odděleně - "aby jsme".

Hovorový tvar první osoby množného čísla "abysme" je inspirován formou druhé osoby množného čísla "abyste", která je však spisovná.

Google vs. Metoděj

Oliva také vysvětloval, jak do českého jazyka pronikají nové pojmy, a to zejména z angličtiny.

"Před 20 lety nebyl žádný Google a nebyla žádná CD a nebyla spousta dalších věcí, tak samozřejmě nebyla ani ta slova, která vyjadřují ty skutečnosti. Když se podíváme ne o sto let, ale o tisíc let a ještě kousek dozadu, tak spousta nových slov k nám přišla například s cyrilometodějskou misí. Přišlo křesťanství a přišla taková slova, jako je třeba oltář, kalich a tak dále," přirovnal Oliva současný vývoj k příchodu věrozvěstů.

I tehdy podle něj bylo přirozené nová slova přijímat. Například pojmy košile, kalhoty nebo škola jsou podle něj obecně chápány jako ryze české, ačkoli pocházejí z latiny a k nám se mnohdy dostaly i prostřednictvím dalších jazyků. Příští generace si tak mohou i cizí slova za sto let zcela osvojit, aniž by je chápaly jako cizí.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Estetika jde stranou, jde o popularitu

"Pokud bude existovat e-mail, bude se říkat 'mejlovat'. Ostatně všimněte si, že zatímco na začátku se to psalo anglicky mail, dnes už se píše běžně mejl. Je to přizpůsobeno češtině, je tam koncovka -ovat, čili běžně se to přizpůsobilo českému slovesnému systému. Ostatně slovo pošta také není původně české," řekl Oliva.

Zdůraznil rovněž, že v současnosti lze jen těžko vyjádřit, které novotvary do češtiny patří, a které v ní nemají právo být. "Co se dnes z hlediska estetického zdá jako čirá hrůza, bude za pět nebo za deset let zcela běžnou věcí.

To však nemá nic společného s tím, že se v médiích objevují chyby v psaní "i" a "y" nebo v interpunkci.

Podle Olivy jsou lidé v poslední době vůbec vůči češtině poněkud nedbalí. "Ještě před nějakými 150 lety patřilo mluvit česky a mluvit hezky česky, správně česky, k dobrému tónu v určité společnosti, a to právě proto, že češtinu tehdy cítili jako trošku ohroženou. A ta správná čeština byla vlastně výrazem jakéhosi občanského, sociálního, národnostního, politického postoje, zatímco dnes už jsme si češtinou tolik jisti a víme, že nezahyne, že na to trošku hřešíme a nedbáme na tu hezkou češtinu tak, jak bychom asi měli," uzavřel Oliva.